

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12>

УДК 657.1.011.56

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

DIGITIZATION OF ACCOUNTING TO ENSURE EFFECTIVE BUSINESS DEVELOPMENT

Талах Тетяна Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1947-8114>

Голячук Наталія Василівна

кандидат економічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9317-6176>

Talakh Tetiana, Holiachuk Natalia
Lutsk National Technical University

У статті розглянуто особливості розвитку цифрових технологій в системі організації обліку підприємства, що виступає важливим фактором підвищення ефективності управління бізнесом в умовах інтенсифікації темпів технологічного розвитку. Визначено, що впровадження цифрових рішень в облікові процеси дозволяє автоматизувати операційні завдання та підвищити точність і достовірність обробки аналітичних даних. З'ясовано, що цифровізація обліку сприяє покращенню контролю за фінансовими потоками підприємства, забезпечує прозорість облікових операцій та сприяє більш оперативному реагуванню на зміни в ринкових умовах. Розглянуто основні підходи до цифровізації обліку, пов'язані з інтеграцією хмарних облікових платформ, впровадженням штучного інтелекту та використанням аналітичних інструментів для прогнозування бізнес-процесів. Досліджено можливості використання великих даних та машинного навчання для підвищення аналітичної потужності облікових систем. Доведено, що цифровізація обліку є необхідною умовою для ефективного розвитку бізнесу, оскільки вона дозволяє суб'єктам господарювання ефективно адаптуватися до змін бізнес-середовища та забезпечувати їх конкурентоспроможність.

Ключові слова: цифровізація, хмарні платформи, бізнес-процеси, облік, розвиток бізнесу, ERP-системи.

The purpose of the article is to study the theoretical and practical aspects of digitization of accounting as an important tool for ensuring effective business development by integrating digital solutions into the enterprise management system. The research methodology is based on the application of a comprehensive approach, which includes the analysis of scientific sources, an overview of modern digital technologies in accounting, and an empirical analysis of the implementation of digital tools in business. The first stage of the research involved a theoretical analysis of the literature to determine the key aspects of digitalization of accounting. At the second stage, the practical impact of digital technologies on accounting processes and business management was investigated. Thanks to this approach, effective digitization strategies have been identified, contributing to the optimization of accounting operations and increasing the overall efficiency of the enterprise. The article examines the peculiarities of the development of digital technologies in the accounting system of the enterprise, which is an important factor in increasing the efficiency of business management in conditions of intensive technological development. It was determined that the implementation of digital solutions in accounting processes allows you to automate operational tasks, reduce the amount of manual work, and increase the accuracy and timeliness of analytical data processing. It has been found that the digitalization of accounting contributes to the improvement of control over the company's financial flows, ensuring the transparency of accounting operations and prompt response to changes in market conditions. The main approaches to the digitization of accounting related to the integration of cloud accounting platforms, the introduction of artificial intelligence and the use of analytical tools for forecasting business processes are considered. The possibilities of using big data and machine learning to increase the analytical power of accounting systems have been studied. It has been proven that digitalization of accounting is a necessary condition for effective business development, as it allows business entities to adapt to changes in the business environment, ensure competitiveness and quickly respond to market dynamics.

Keywords: digitalization, cloud platforms, business processes, accounting, business development, ERP-systems.

Постановка проблеми. Проблематика ефективності цифровізації обліку набуває значної актуальності в умовах сучасного бізнес-середовища, у якому конкуренція, швидкість обробки інформації та прийняття управлінських рішень є визначальними факторами комерційного успіху підприємства. При цьому в даний час традиційні підходи до обліку, засновані на паперових документах і ручній обробці даних, стають неефективними та не відповідають потребам швидкої динаміки ринків. Це особливо важливо для тих підприємств, які прагнуть до масштабування, оперативного реагування на зміни та використання новітніх технологій для підвищення ефективності виробництва. Фактично проблема полягає у тому, що більшість суб'єктів господарювання все ще використовують застарілі облікові системи, які не здатні оперативно адаптуватися до вимог сучасного ринку.

Цифровізація обліку є не лише питанням технічного оновлення, але й стратегічним напрямом розвитку підприємства, що потребує трансформації бізнес-процесів. Серед ключових проблем, що виникають на шляху цифровізації обліку, варто відзначити високу вартість впровадження сучасних облікових систем, недостатню компетентність персоналу в питаннях цифрових технологій, а також ризику, пов'язані із забезпеченням належного рівня безпеки та конфіденційності даних. При цьому для малого і середнього бізнесу проблема також полягає в тому, що доступ до дорогих технологій, таких як штучний інтелект чи хмарні облікові платформи, обмежений, що створює додаткові бар'єри для цифровізації.

В даному аспекті важливо відзначити неадекватність правової бази, яка регулює процеси обліку та використання цифрових технологій в управлінні бізнесом. На сьогоднішній день нормативно-правові акти не повністю охоплюють питання використання хмарних технологій, обробки великих даних та інших цифрових інструментів у бухгалтерському обліку, що стримує їхнє широке застосування.

Важливо також відзначити необхідність інтеграції цифрових рішень в існуючі бізнес-процеси підприємств. Адже багато з них зіштовхуються з труднощами на етапі впровадження цифрових систем у зв'язку з необхідністю реорганізації операційних процесів, навчання персоналу тощо. Такі процеси потребують часу і значних інвестицій, що може стати серйозною перешкодою для тих підприємств, які прагнуть перейти на систему цифрового обліку.

Таким чином, розглянута проблематика визначає актуальність дослідження підходів щодо цифровізації облікових процесів підприємства для досягнення його бізнес-цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем цифровізації обліку в контексті забезпечення ефективного розвитку достатньо широко висвітлене в наукових робіт, присвячених впровадженню цифрових технологій у бухгалтерські процеси. При цьому зазвичай вчені та практики звертають увагу на трансформацію традиційних облікових систем у цифрові завдяки можливостям автоматизації.

Зокрема варто відзначити дослідження М. І. Дзямучи, у яких розглядається вплив великих даних та штучного інтелекту на облікові процеси. При цьому зазначається, що аналіз великих даних дозволяє не лише автоматизувати процеси збору та обробки інформації, але й прогнозувати фінансові результати, що відкриває нові можливості для стратегічного управління підприємством [1; 2].

В той же час, у працях Т. О. Шматковської вказується, що цифровізація обліку суттєво змінює не лише сам процес обліку, але й стратегічні підходи до управління підприємством. Так, дослідження цифрових платформ, таких як ERP, підкреслюють можливість інтеграції облікових операцій із загальною системою управління бізнесом, що сприяє підвищенню оперативності прийняття рішень. При цьому відзначається здатність цифрових рішень швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та автоматизувати більшість операційних облікових операцій, що вивільняє людські ресурси для виконання більш складних аналітичних завдань [6; 7].

Проблематика інтеграції цифрових рішень в контексті організаційної адаптації обліку розглядається у роботах Ю. О. Чалюк, яка наголошує на необхідності зміни корпоративної культури, навчання персоналу та оптимізації внутрішніх процесів для ефективного впровадження нових технологій. Вказується, що навіть найбільш сучасні системи можуть виявитися неефективними без відповідної організаційної підготовки та змін у підходах до управління [4; 5].

Крім того, варто відзначити дослідження питань впровадження хмарних облікових платформ у діяльність підприємства та їхньої ролі у забезпеченні доступу до даних у реальному часі, що викладено в праці Є. М. Кирилюка. Автор визначає, що хмарні облікові системи не лише знижують витрати на інф-

раструктуру, але й підвищують доступність облікових даних для різних рівнів управління підприємством. Це, у свою чергу, дозволяє керівництву суб'єкта господарювання більш швидко приймати рішення на основі актуальної інформації про динаміку ринку [3].

Отже, бачимо, що наразі існує достатньо робіт стосовно проблем цифровізації обліку, однак існує потреба поглиблення досліджень стосовно впливу цифрових інструментів обліку на підвищення ефективності бізнесу.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретичних і практичних аспектів цифровізації обліку як важливого інструменту для забезпечення ефективного розвитку бізнесу шляхом інтеграції цифрових рішень у систему управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні особливості розвитку цифрових технологій в системі організації обліку підприємства полягають у їх здатності до автоматизації операційних облікових операцій і, як наслідок – скороченні обсягу ручної роботи та підвищенні загальної точності і достовірності обробки даних. При цьому цифрові програмні рішення, такі як ERP-системи та хмарні платформи, забезпечують функціональну інтеграцію облікових процесів із загальною системою управління суб'єктом господарювання, що сприяє оперативності та прозорості [6]. Використання великих даних та аналітичних інструментів дозволяє прогнозувати фінансові результати, вчасно виявляти ризики та можливості для бізнесу. Однак, впровадження цифрових технологій потребує організаційної адаптації бізнесу та забезпечення навчання персоналу відповідно до нових технологічних вимог.

Впровадження цифрових рішень в облікові процеси суттєво змінює спосіб виконання операційних завдань, спрощуючи та прискорюючи їх за рахунок автоматизації. При цьому завдяки специфічним цифровим технологіям, таким як хмарні обчислення, штучний інтелект, алгоритми машинного навчання, аналітичні платформи тощо, значно оптимізуються процеси обробки даних [1]. Такі рішення здатні забезпечувати безперервний збір і оновлення облікових даних у режимі реального часу, що робить їх максимально актуальними й точними для прийняття управлінських рішень. В той же час автоматизація дозволяє зменшити частоту помилок, які можуть виникати через людський фактор, завдяки стандартизації й структурованій обробці даних. Зокрема, при використанні автоматизова-

них систем обліку, вони самостійно здійснюють розрахунки, перевіряють відповідність інформації за заздалегідь встановленими правилами і алгоритмами, а також миттєво формують звіти відповідно до встановлених стандартів.

Також необхідно зазначити, що автоматизація дозволяє концентрувати зусилля бухгалтерів і фінансових аналітиків на більш складних і стратегічних завданнях. При цьому такі технології, як штучний інтелект і аналітика великих даних додають обліковій системі нові можливості для виявлення тенденцій та аномалій, що покращує точність не лише поточної звітності, але й забезпечує надійною аналітикою прогнозування та систему ризик-менеджменту [6]. Більш глибокий аналіз даних дає змогу керівництву підприємства швидше отримувати критичну інформацію про його фінансовий стан, а також дозволяє знаходити оптимальні шляхи для зниження витрат і підвищення рентабельності.

Таким чином, цифрові облікові системи формують умови для інтеграції з іншими функціями підприємства. Відповідна взаємодія з відділами продажів, виробництва, а також відділом з персоналу дозволяє обліковій системі отримувати доступ до важливих даних з усіх структурних підрозділів суб'єкта господарювання. Саме таке інтегроване середовище значно розширює можливості для аналітики та моніторингу в обліку, що сприяє більш гнучкому й адаптивному управлінню підприємством (рис. 1).

Як бачимо, дана схема облікових процесів надає підприємству низку переваг, що сприяють ефективному управлінню бізнес-процесами. Зокрема, функціонально вона поєднує різні підрозділи, забезпечуючи злагоджений обмін даними між обліком, фінансами, виробництвом та продажами, що підвищує оперативність і точність прийняття рішень, оскільки дані завжди актуальні та доступні в реальному часі [7]. При цьому інтеграція дозволяє краще контролювати витрати і цим забезпечує оптимізацію ресурсів для подальшого стратегічного розвитку бізнесу.

В даний час основні підходи до цифровізації обліку базуються на багаторівневих методах інтеграції технологій, що включають автоматизацію, хмарні обчислення, аналітику великих даних і застосування штучного інтелекту. Один із ключових підходів полягає в трансформації традиційної облікової моделі, яка орієнтована на ручне введення даних, на цифрову архітектуру, що забезпечує інте-

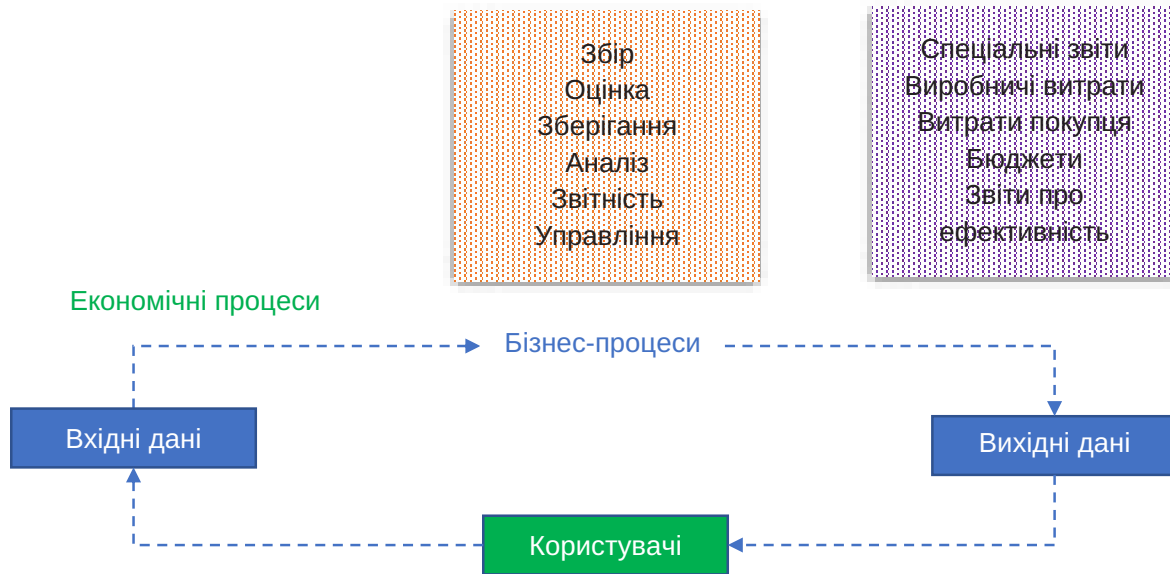

Рис. 1. Інтегрована схема цифровізації облікових процесів підприємства

Джерело: [6]

грацію всіх облікових операцій у єдину систему управління. Це досягається завдяки впровадженню ERP-систем, які дозволяють централізувати обробку даних та уніфікувати доступ до них. Такий підхід дозволяє значно підвищити точність аналітики через надання реального часу для облікових процесів, що особливо актуально для великих корпорацій із розгалуженою структурою (рис. 2).

Ще одним важливим підходом в даний час виступає інтеграція хмарних платформ, які забезпечують підприємству можливість зберігання та обробки великих масивів облікових даних на віддалених серверах, що мінімізує його необхідність у фізичній інфраструктурі. Хмарні технології значно спрощують доступ до даних у будь-який час і з будь-якої локації, що є функціональною перевагою швидкості та гнучкості управління фінансовими потоками. Крім того, хмарні платформи дозволяють швидко масштабувати ресурси залежно від потреб підприємства, а також надають вбудовані функції безпеки для збереження конфіденційності фінансових даних. Усе це підвищує надійність і дозволяє підприємствам ефективно знижувати витрати, пов'язані з оновленням і підтримкою IT-інфраструктури [2].

Крім того варто звернути особливу увагу на аналітику великих даних, що є важливим інструментом, який дозволяє підприємствам не тільки оптимізувати облікові операції, але й удосконалювати систему стратегічного управління. Так, завдяки методам машин-

ного навчання та штучного інтелекту, системи можуть обробляти великі обсяги неструктурованих даних, що надає можливість для глибокого прогнозування та оцінки ризиків. Такий підхід дозволяє впроваджувати автоматизовані рішення на основі предиктивної аналітики. А це, у свою чергу, допомагає не тільки визначати фінансові тренди, але й оперативно адаптувати облікову політику під потреби ринку. При цьому використання штучного інтелекту також дозволяє обліковим системам самостійно навчатися та розробляти рекомендації для вдосконалення фінансових стратегій підприємства, що виступає абсолютною новацією для управлінських рішень.

Варто також зазначити, що цифровізація облікових процесів передбачає впровадження блокчейн-технологій, які забезпечують високий рівень безпеки та прозорості транзакцій [7]. З функціональної точки зору блокчейн дозволяє сформувати децентралізовану базу даних, де кожна транзакція зберігається у вигляді незмінного запису, що мінімізує ризики фальсифікацій і зловживань в процесі розрахунків. Завдяки цьому досягається високий рівень прозорості та довіри між бізнесом та його контрагентами або регуляторними органами. Таке рішення є особливо актуальним у банківському секторі та страхуванні, де існує суворе регламентація фінансової звітності.

Таким чином, в даний час основні підходи до цифровізації обліку орієнтовані на повну трансформацію облікових процесів шляхом інтеграції новітніх технологій та забезпечення

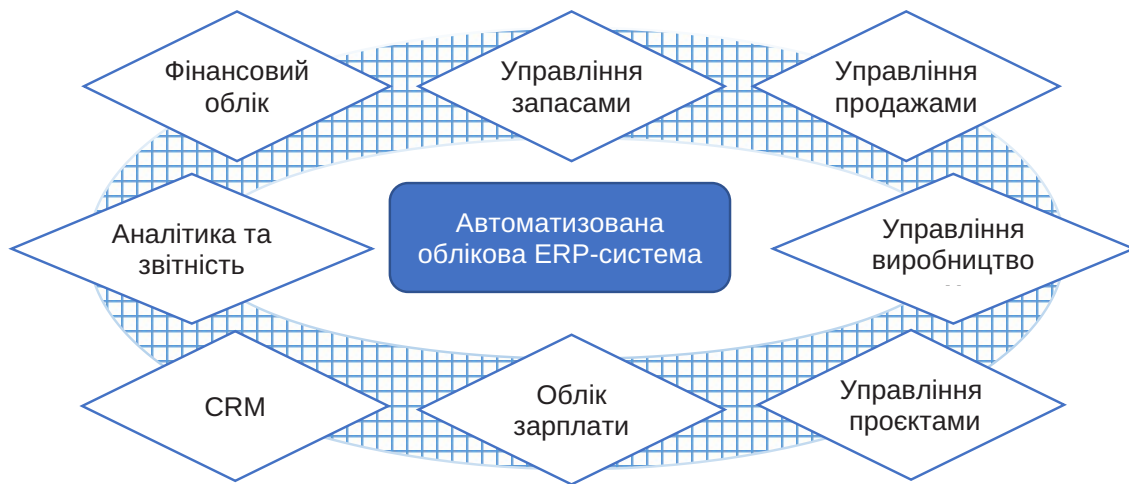

Рис. 2. Модулі облікової ERP-системи підприємства

Джерело: побудовано автором

стратегічного контролю. Такі підходи сприяють створенню принципово нової цілісної інформаційної системи, яка дозволяє бізнесу більш ефективно контролювати фінансові потоки, оперативно реагувати на зміни в ринковому середовищі і підвищувати точність прогнозування фінансових показників.

Висновки. Таким чином, приходимо до висновку, що в даний час цифровізація обліку є невід'ємною складовою ефективного розвитку сучасного бізнесу, оскільки вона забезпечує умови для більш динамічного й адаптивного управління бізнес-процесами. Завдяки впровадженню цифрових програмних рішень, підприємства отримують можливість швидкого доступу до актуальних даних, що є ключовою умовою для вчасного та ефективного прийняття рішень у динамічних ринкових умовах. Оскільки цифрові облікові системи сприяють підвищенню прозорості облікових операцій та дозволяють мінімізувати ризики,

то підприємства, які впроваджують цифровізацію в облікові процеси, стають більш конкурентоспроможними на ринку, адже вони отримують можливість більш ефективного управління ресурсами та контролю витрати.

Крім того, цифрові технології в обліку відкривають широкі перспективи для глибокого аналізу фінансових показників та ризиків, формуючи цим стратегічні переваги для підприємств в умовах посиленої глобальної конкуренції. Використання автоматизованих систем та аналітичних інструментів не лише оптимізує облікові процеси, але й формує умови для довгострокового розвитку через більш ефективне планування та інвестиційний аналіз. Відповідно, цифровізація обліку забезпечує підприємству комплексну підтримку, яка є важливою умовою для досягнення його конкурентної позиції на ринку, роблячи її відповідною вимогам сучасного бізнес-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дзямулич М. І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі. *Економічні науки. Серія «Облік та фінанси»*. 2010. № 7(25). Ч. 4. С. 181–185.
2. Дзямулич М. І., Стащук О. В., Шматковська Т. О., Гаряга Л. О. Трансформація бізнесу в умовах інформаційно-мережевої економіки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 36(4). С. 26–33.
3. Кирилюк Є. М., Руденко М. В., Гаряга Л. О., Дзямулич М. І. Суспільні ефекти цифрової трансформації економіки України. *Вісник Черкаського національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 27(1–2). С. 98–104.
4. Чалюк Ю. О. Глобальна конкурентоспроможність Китаю. *Китаєзнавчі дослідження*. 2021. № 1. С. 137–149.
5. Чалюк Ю. О. «Warstate» і «Welfare state»: конфлікт чи синергія воєнної стратегії та соціальної безпеки України. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 309–320.
6. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Стратегічний управлінський облік в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 74. № 1. С. 61–67.

7. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Цифровізація економіки та її трансформаційний вплив на розвиток стратегічного управлінського обліку. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 95–100.

REFERENCES:

1. Dziamulych M. I. (2010) Sutnist elektronnykh groshei v suchasni finansovii systemi [The essence of electronic money in the modern financial system]. *Ekonomichni nauky. Seria Oblik ta finansy*, vol. 7(25), part 4, pp. 181–185. (in Ukrainian).
2. Dziamulych, M. I., Stashchuk, O. V., Shmatkovska, T. O., & Gariaga, L. O. (2023) Transformatsia biznesu v umovakh informatsiino-merezhevoi ekonomiky [Transformation of business in the conditions of the information and network economy]. *Ekonomichniy chasopys Volynskogo Natsionalnogo Universytetu imeni Lesi Ukrainky*, vol. 35(4), pp. 26–33. (in Ukrainian).
3. Kyryliuk, E. M., Rudenko, M. V., Gariaga, L. O., & Dziamulych, M. I. (2023) Suspilni efekty tsyfrovoy transformatsii ekonomiky Ukrainy [Social effects of digital transformation of the economy of Ukraine]. *Bulletin of the Cherkasy National University. Series "Economic Sciences"*, vol. 27(1–2), pp. 98–104. (in Ukrainian).
4. Chaliuk, Yu. O. (2021). Globalna konkurentospromozhnist kytaiu [Global competitiveness of China]. *Kytaieznavchi doslidzhennia*, vol. 1, pp. 137–149. (in Ukrainian)
5. Chaliuk Yu. O. (2024) "Warstate" i "Welfare state": konflikt chy synerhiia voiennoi stratehii ta sotsialnoi bezpeky Ukrainy ["Warstate" and "Welfare state": conflict or synergy of military strategy and social security of Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, vol. 1(48), pp. 309–320 (in Ukrainian).
6. Shmatkovska, T. O., & Dziamulych, M. I. (2022), Stratehichnyi upravlinskyi oblik v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Strategic management accounting in the digital economy]. *Galytskyi ekonomichniy visnyk*, vol. 74(1), pp. 61–67. (in Ukrainian).
7. Shmatkovska, T. O., & Dziamulych, M. I. (2022) Tsyfrovizatsia ekonomiky ta ii transformatsiinyi vplyv na rozvytol strategichnogo upravlinskogo obliku [Digitalization of the economy and its transformative impact on the development of strategic management accounting]. *Ekonomichniy Forum*, vol. 2, pp. 95–100. (in Ukrainian).